

*คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

พิลาพร เงามาม^{1*} นฤมล ศักดิ์ปกรณ์กานต์² โกวิท วัชรินทรางกูร³

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

³อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

*Corresponding author e-mail: 640426021017@bru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหาร ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน และสร้างสมการพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู ปีการศึกษา 2568 จำนวน 327 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .970 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการสื่อสาร ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการสร้างความร่วมมือ และด้านการปรับตัวตามสถานการณ์ ตามลำดับ ส่วนระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการรายงานผลการประเมินตนเอง ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ด้านการติดตามผลการดำเนินงาน และด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ตามลำดับ สำหรับผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการวิเคราะห์สมการพยากรณ์พบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหาร 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการปรับตัวตามสถานการณ์ (X_3) ด้านการคิดสร้างสรรค์ (X_2) ด้านการสร้างความร่วมมือ (X_5) และด้านการสื่อสาร (X_4) สามารถร่วมกันพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 40.50

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 2.401 + .157X_3 + .109X_2 + .112X_5 + .088X_4$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z'_Y = .257Z_{X3} + .178Z_{X2} + .181Z_{X5} + .156Z_{X4}$$

คำสำคัญ: คุณลักษณะภาวะผู้นำ; การประกันคุณภาพภายใน; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

Leadership Characteristics of Administrators That Affect the Implementation of Internal Quality Assurance in Schools Under Buriram Primary Educational Service Area Office 1

Philaporn Ngaongam^{1*} Narumon Sakpakornkan² Kovit Vajarintarangoon³

¹Master of Education Program in Educational Administration, Buriram Rajabhat University

²Lecturer of Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

³Lecturer of Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: 640426021017@bru.ac.th

ABSTRACT

The purposes of this research were to study: 1) leadership characteristics of school administrators; 2) internal quality assurance operations; 3) the relationship between leadership characteristics and quality assurance operations; and 4) to develop a predictive equation for internal quality assurance operations in educational institutions. The research population consisted of a total of 2,021 school administrators and teachers during the 2025 academic year. The sample size was determined using the Krejcie and Morgan table, resulting in 327 participants selected through multi-stage random sampling. The research instrument was a 5-point Likert scale questionnaire divided into two sections: administrators' leadership characteristics and internal quality assurance operations. The instrument's Item-Objective Congruence (IOC) index ranged from 0.80 to 1.00, with a reliability coefficient of .970. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation, and multiple regression. The results showed that: 1) Leadership characteristics of administrators were overall at a high level. Individually, "Vision" was at the highest level, while other aspects—Communication, Creative Thinking, Collaboration, and Adaptability—were at a high level. 2) Internal quality assurance operations were overall and individually at a high level. Ranked from highest to lowest, these included: Educational Development Planning, Self-Assessment Reporting, Setting Educational Standards, Quality Auditing, Monitoring, and Plan Implementation. 3) All leadership characteristics were significantly correlated with internal quality assurance operations at the .01 level. 4) Stepwise regression analysis revealed that four characteristics—Adaptability (X_3), Creative Thinking (X_2), Collaboration (X_5), and Communication (X_4)—collectively predicted internal quality assurance operations at 40.50% with statistical significance at the .05 level. The predictive equations are as follows:

Raw score form :

$$Y' = 2.401 + .157X_3 + .109X_2 + .112X_5 + .088X_4$$

Standard score form :

$$Z'_Y = .257Z_{X_3} + .178Z_{X_2} + .181Z_{X_5} + .156Z_{X_4}$$

Keywords: Leadership Characteristics; Internal Quality Assurance; Buriram Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและสมรรถนะ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในระดับสากล ประเทศไทยจึงมุ่งเน้นยกระดับศักยภาพคนไทยให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานและบริบทโลก เพื่อขับเคลื่อนสังคมสู่ความมีคุณธรรม และเปลี่ยนผ่านสู่ประเทศพัฒนาแล้วที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนทั้งปัจจุบันและอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารที่นำองค์การสู่ความสำเร็จประกอบด้วยคุณสมบัติทางร่างกาย และบุคลิกภาพที่ดี มีความเชื่อมั่นทางอารมณ์และจิตใจที่มุ่งมั่นรับผิดชอบ ตลอดจนมีทักษะทางสังคมในการสร้างความร่วมมือและการยอมรับ ควบคู่กับการมีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาดในการตัดสินใจและริเริ่มสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ และความเสียสละ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลให้เกิดประสิทธิผลของภาวะผู้นำอย่างยั่งยืน คุณลักษณะภาวะผู้นำคือการสร้างแรงบันดาลใจและใช้อิทธิพลขับเคลื่อนบุคคลสู่ความสำเร็จ โดยผู้บริหารต้องปรับเปลี่ยนบทบาทให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เพื่อบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานสากล พร้อมรองรับการประกันคุณภาพและการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะ ผู้เรียนอย่างยั่งยืน (พิชญาภา ยืนยาว, 2562) จากผลการประเมินภายนอก รอบที่ 4 ระยะที่ 1 การประเมิน SAR ปีงบประมาณ 2564 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบยังมีสถานศึกษาต้องการพัฒนาเร่งด่วน เนื่องจากขาดระบบ PDCA และความตระหนักในการประกันคุณภาพ จึงเร่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบประกันคุณภาพภายในให้มีมาตรฐานต่อไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1, 2568)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เนื่องจากคุณลักษณะภาวะผู้นำเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานที่มีเป้าหมายชัดเจน เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหาร
2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร
 - 1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู ปีการศึกษา 2568 จำนวน 200 โรงเรียนทั้งสิ้นจำนวน 2,021 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 200 คน และครู จำนวน 1,821 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู ปีการศึกษา 2568 รวมทั้งสิ้นจำนวน 327 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แล้วทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

2.1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและขนาดของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 สอบถามระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยสอบถามใน 5 ด้าน คือ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การคิดสร้างสรรค์ 3) การปรับตัวตามสถานการณ์ 4) การสื่อสาร และ 5) การสร้างความร่วมมือ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 สอบถามระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยสอบถามใน 6 ด้าน คือ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 3) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินงาน และ 6) การรายงานผลการประเมินตนเอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. การสร้างและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสร้างข้อคำถามของแบบสอบถามตามคำนิยามศัพท์เฉพาะ

2) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบด้านเนื้อหา โครงสร้าง และภาษา และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ถูกต้องและครอบคลุม

3) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ศิษยานุศิษย์

5) นำร่างแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ทำการตรวจสอบเพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมและหาความเที่ยงตรงของข้อคำถามโดยการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลปรากฏว่าข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80-1.00

6) ปรับปรุงและแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้งเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน นำมาหาค่าความเชื่อมั่นคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหาร เท่ากับ .970 และด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เท่ากับ .970

8) นำแบบสอบถามมาจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ
- 2) วิเคราะห์ระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหาร 5 ด้าน และระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 6 ด้าน โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
- 4) วิเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธี Stepwise

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC)
- 2) ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายข้อ โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม
- 3) ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
- 4) ค่าเฉลี่ย
- 5) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 6) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
- 7) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. ขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน		
1.1 ขนาดเล็ก	94	28.75
1.2 ขนาดกลาง	213	65.14
1.3 ขนาดใหญ่พิเศษ	20	6.11
รวม	327	100.00
2. ตำแหน่ง		
2.1 ผู้บริหาร	57	17.43
2.2 ครู	270	82.57
รวม	327	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 327 คน เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน พบว่า ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางมากที่สุด จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 65.14 รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 28.75 และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.11 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ตำแหน่งครูมากที่สุด จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 82.57 รองลงมา คือ ตำแหน่งผู้บริหาร จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 17.43

2. ผลการวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ตารางที่ 2 ระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหาร	ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1	ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.52	0.53	มากที่สุด	1
2	ด้านการคิดสร้างสรรค์	4.38	0.56	มาก	3
3	ด้านการปรับตัวตามสถานการณ์	4.33	0.56	มาก	5
4	ด้านการสื่อสาร	4.39	0.61	มาก	2
5	ด้านการสร้างความร่วมมือ	4.37	0.55	มาก	4
	รวมเฉลี่ย	4.40	0.45	มาก	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มี 4 ด้าน และมี 1 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.53) รองลงมา คือ ด้านการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.61) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการปรับตัวตามสถานการณ์ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.56)

3. ผลการวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตารางที่ 3 ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1	ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา	4.44	0.42	มาก	3
2	ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา	4.48	0.42	มาก	1
3	ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา	4.40	0.46	มาก	6
4	ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	4.42	0.43	มาก	4
5	ด้านการติดตามผลการดำเนินงาน	4.41	0.47	มาก	5
6	ด้านการรายงานผลการประเมินตนเอง	4.45	0.51	มาก	2
	รวมเฉลี่ย	4.43	0.34	มาก	-

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.42) รองลงมา คือ ด้านการรายงานผลการประเมินตนเอง ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.51) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.46)

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตารางที่ 4 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y
X ₁	1.000	.635**	.467**	.386**	.506**	.432**
X ₂		1.000	.564**	.528**	.598**	.513**
X ₃			1.000	.532**	.618**	.552**
X ₄				1.000	.553**	.487**
X ₅					1.000	.532**
Y	-	-	-	-	-	1.000

** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .432 - .552 และทุกด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X₁) ด้านการคิดสร้างสรรค์ (X₂) ด้านการปรับตัวตามสถานการณ์ (X₃) ด้านการสื่อสาร (X₄) และด้านการสร้างความร่วมมือ (X₅) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมี 3 ด้านอยู่ในระดับมาก และมี 2 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปรับตัวตามสถานการณ์ (r = .552) รองลงมา คือ ด้านการสร้างความร่วมมือ (r = .532) ด้านการคิดสร้างสรรค์ (r = .513) ด้านการสื่อสาร (r = .487) และด้านการมีวิสัยทัศน์ (r = .432)

4. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตารางที่ 5 คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตัวแปรพยากรณ์	B	SE _B	β	t	P - Values
ค่าคงที่ (Constant)	2.401	.139		17.330	.000
ด้านการปรับตัวตามสถานการณ์ (X ₃)	.157	.036	.257	4.370	.000
ด้านการคิดสร้างสรรค์ (X ₂)	.109	.035	.178	3.069	.002
ด้านการสร้างความร่วมมือ (X ₅)	.112	.038	.181	2.966	.003
ด้านการสื่อสาร (X ₄)	.088	.031	.156	2.815	.005
R = .637	R ² = .405		-	F = 7.926*	

* แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย พบว่า ด้านการปรับตัวตามสถานการณ์ (X₃) ด้านการคิดสร้างสรรค์ (X₂) ด้านการสร้างความร่วมมือ (X₅) และด้านการสื่อสาร (X₄) มีค่า

น้ำหนักการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ .157, .109, .112 และ .088 และมีค่าน้ำหนักสัมประสิทธิ์มาตรฐาน .257, .178, .181 และ .156 ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้ง 4 ด้าน มีอำนาจพยากรณ์ร่วมกัน ได้ร้อยละ 40.50

อภิปรายผล

1. ระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการมีวิสัยทัศน์ ส่วนด้านการปรับตัวตามสถานการณ์มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายปฏิรูปการศึกษาและการประกันคุณภาพภายใน มีการถ่ายทอดเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อให้บุคลากรขับเคลื่อนงานไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน โดยเฉพาะด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และสามารถถ่ายทอดความคาดหวังในการดำเนินงานประกันคุณภาพให้แก่บุคลากรได้เห็นภาพความสำเร็จร่วมกัน ส่งผลให้การขับเคลื่อนงานประกันคุณภาพมีทิศทางที่แน่นอน สอดคล้องกับแนวคิดของ กิตติพิชญ์ มั่งสุข (2563) และ สิทธิณี ประภัสร์ (2564) ที่กล่าวว่า ผู้นำต้องมีความสามารถในการคาดคะเนอนาคตและวางแผนกลยุทธ์ร่วมกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาทิพย์ ชนะเคน (2559) ได้ศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เน้นระบบบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดกระทรวงศึกษาธิการ (2561) ที่เน้นการวางแผนเชิงกลยุทธ์ผ่านการวิเคราะห์ SWOT และกำหนดเป้าหมายตามหลัก SMART มีโครงการรองรับมาตรฐานการศึกษา และมุ่งให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการกำหนดทิศทางล่วงหน้า เพื่อเป็นแผนที่นำทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของซารีฟาย์ ปทาน (2566) ได้ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ด้านการปรับตัวตามสถานการณ์ การสร้างความร่วมมือ การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร และการมีวิสัยทัศน์ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ดีครบทุกด้าน ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร การสร้างความร่วมมือ และการปรับตัวตามสถานการณ์ จะสามารถขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ โดยวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนช่วยกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพ การคิดสร้างสรรค์ช่วยแก้ปัญหาและพัฒนานวัตกรรม การสื่อสารที่ดีสร้างความเข้าใจและความร่วมมือจากบุคลากร การสร้างความร่วมมือทำให้เกิดการทำงานเป็นทีมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการปรับตัวช่วยให้รับมือกับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นอร์ธเฮาส์ (Northouse, 2016) ที่เน้นการปรับตัวตามสถานการณ์และผู้ตาม เพื่อขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพลอยณิชา วิชัยศิริ (2565) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีความความสัมพันธ์ทางบวกกระด้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. จากการวิเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการปรับตัวตามสถานการณ์ (X_3) และด้านการคิดสร้างสรรค์ (X_2) ด้านการสร้างความร่วมมือ (X_5) และด้านการสื่อสาร (X_4) ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .637 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถร่วมกันพยากรณ์ ได้ร้อยละ 40.50 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมาจากคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสามารถพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เป็นปัจจัยสำคัญ ที่ส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยผู้บริหารที่มีคุณลักษณะภาวะผู้นำที่แข็งแกร่งในด้านต่างๆ เช่น การปรับตัวตามสถานการณ์ การคิดสร้างสรรค์ การสร้างความร่วมมือ และการสื่อสาร จะสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่การดำเนินงานประกันคุณภาพที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชีระ บุญเจริญ (2558) ได้กล่าวว่า การปรับตัวตามสถานการณ์เป็นความสามารถของผู้บริหารในการรับรู้และตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง มีความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและวิธีการบริหารผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของณัชชา อุตสาหะ (2566) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการเรียนรู้ ด้านการตัดสินใจ และด้านการจัดตำแหน่ง สามารถร่วมกันพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้ร้อยละ 70.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนวิกฤตเป็นโอกาส ควรสนับสนุนให้ผู้บริหารมีเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการกับความท้าทายต่าง ๆ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและเรียนรู้กลยุทธ์ที่หลากหลายในการเปลี่ยนปัญหาให้เป็นโอกาสในการพัฒนาสถานศึกษาและระบบประกันคุณภาพอย่างยั่งยืน

1.2 สถานศึกษาควรจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับผู้บริหารและบุคลากรการประยุกต์ใช้วงจร PDCA อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง แลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดี รวมทั้งพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศที่ช่วยสนับสนุนการทำงานตามวงจร PDCA ผู้บริหารควรเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนและสร้างวัฒนธรรมการใช้วงจร PDCA

1.3 ผู้บริหารควรนำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของตนเองเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและ มีประสิทธิผลพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายต่อไป

1.4 ผู้บริหารควรเข้าใจในวิธีการกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและดำเนินงาน ให้สำเร็จตามเป้าหมายที่องค์กรภาวะผู้นำที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์การปรับตัวอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน เช่น การมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ความเชื่อ ค่านิยม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

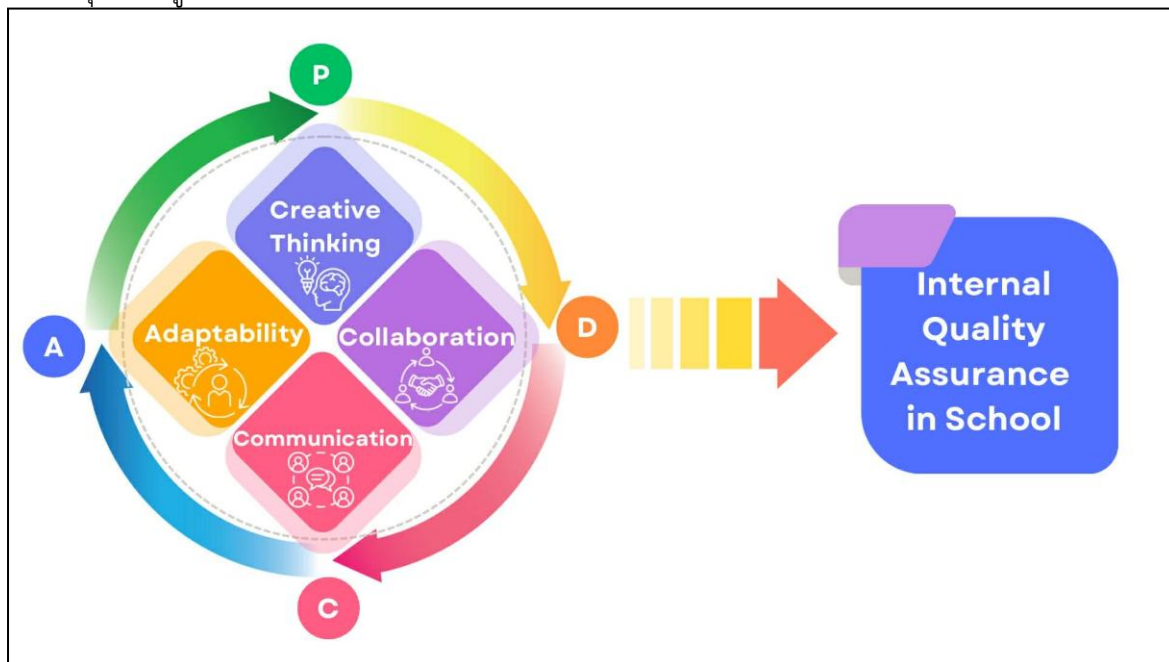
2.1 ควรขยายผลการวิจัยด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับกลยุทธ์หรือรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สามารถขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรศึกษาตัวแปรอื่นที่อาจมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ เช่น วัฒนธรรมองค์กร บรรยากาศการทำงาน แรงจูงใจของบุคลากร เพื่อสร้างความเข้าใจที่ครบถ้วนและสามารถอธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.3 ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังพื้นที่และระดับการศึกษาที่หลากหลาย โดยศึกษาเปรียบเทียบในเขตพื้นที่การศึกษานานาชาติทั้งในจังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัดใกล้เคียง หรือขยายไปสู่ระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหาร ได้แก่ ด้านการปรับตัวตามสถานการณ์ ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการสร้างความร่วมมือ และด้านการสื่อสารมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ไม่ใช่เพียงการทำเอกสาร แต่คือการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพผ่านคุณลักษณะผู้นำที่ยืดหยุ่น ผู้นำยุคใหม่จำเป็นต้องก้าวข้ามการบริหารแบบยึดติดแผนงาน พร้อมปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ตามบริบทที่เปลี่ยนแปลง ต้องบูรณาการวงจร PDCA เข้าสู่วัฒนธรรมองค์กร โดยใช้การสื่อสารสร้างความร่วมมือและใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา นำไปสู่การใช้ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ (Situational Leadership) เพื่อเลือกใช้รูปแบบการบริหารที่เหมาะสมและเปลี่ยนระบบประกันคุณภาพให้เป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ 21

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *กฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สภาการศึกษา.
- กิตติพิชญ์ มั่งสุช. (2563). *คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- จุฑาทิพย์ ชนะเคน. (2559). *การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชาธิพัชร์ ปทาน. (2566). *การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ณัชชา อุตสาหะ. (2566). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2*. *Journal of Institute of Trainer Monk Development*, 6(1), 54-55.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2561). *การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 8). ตักสิลาการพิมพ์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2558). *ภาวะผู้นำทางการศึกษา*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้นฉบับปรับปรุงใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- พลอยณิชา วิชัยศิริ. (2565). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2*. *วารสารการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน*, 2(2), 125-140.
- พิชญภา ยินยาว. (2562). *ภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษาและสถานศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สิทธิณี ประภัสร์. (2564). *คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. (2568). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568*. กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. โรงพิมพ์กระทรวงศึกษาธิการ.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1977). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Northouse, P. G. (2016). *Leadership : Theory and Practice* (7th ed) . SAGE Publications.